

Radno vrijeme treba ograničiti

Radno vrijeme utiče na zdravlje radnika

2

Plate su nagrada za radnika

U vrijeme mjera štednje plate povećati

3

Ravnopravnost za sve

Reforma Zakona obećava širenje jednakosti

4

Broj 3 | juni 2017 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Zaštitimo zdravlje prije nego što bude kasno

Ograničimo radne sate u nedelji

Dobar profit se može ostvariti samo sa zdravim radnicima, dakle zdravlje prije profita

Dugo radno vrijeme šteti psihičkom i fizičkom zdravlju. Nove australske studije pokazuju da osobe koje nedeljno rade više od 39 sati ugrožavaju svoje zdravlje. Upravo bi Švajcarska sa svojim izuzetno dugim normalnim radnim vremenom morala ozbiljno da shvati ovo upozorenje.

Više od 39 radnih sati nedeljno ugrožava zdravlje. Ovaj fenomen se pojačava ukoliko se ne pridržavamo odredbi o pauzama. To su rezultati nove studije Narodnog univerziteta Australije (ANU). Njih bi posebno ozbiljno trebalo shvatiti u Švajcarskoj, u kojoj broj radnih sati u nedelji već godinama stoji na 42. Uz to su od povećanja najmanjeg kursa franka mnoge firme, prije svega u oblasti industrije, dodatno povisile broj radnih sati u nedelji.

Zdravo maksimalno radno vrijeme

Po ovoj studiji dugo radno vrijeme šteti psihičkom i fizičkom zdravlju pojedinca zato što ostavlja nedovoljno vremena za pravilnu ishranu, brigu o zdravlju i opuštanje. Ovo prema studiji važi posebno za žene koje se bave njegom djece ili članova porodice i uz to obavljaju svoje kućne poslove, zbog čega su često izložene duplom opterećenju. Za osobe koje se bave njegom ova

studija predlaže čak samo 34 radna sata nedeljno, kao psihološku granicu za zdravo radno vrijeme u okviru jedne nedelje. U studiji, koja je jedinstvena po svojoj tematici, korišćeni su podaci prikupljeni od preko 8000 australskih zaposlenih.

50 radnih sati nedeljno?

Rezultati studije su relevantni i za političku debatu u Švajcarskoj. Ovdje, naime, poslanici Savjeta kantona Švajcarske Graber i Keller-Sutter žele da radnicima u uslužnom sektoru ukinu gornju granicu za nedeljno radno vrijeme, kao i zabranu rada noću i nedeljom i praćenje radnog vremena. Tako mi 50 i više radnih sati nedeljno mogli da postanu norma. Posljedice po zdravlje zaposlenih bile bi katastrofalne. Već previsoka kvota burnout-a u Švajcarskoj time bi neizbježno eksplodirala.

Činjenice ne pozivaju na cinične inicijative Grabera i Keller-Sutter, već,

objektivno gledano, na poboljšanje psihosocijalne zaštite zaposlenih. I to pomoću pomnijeg praćenja radnog vremena i pridržavanja odredbi o radnom vremenu iz Zakona o radu. Ukoliko bi trebalo da sprovedemo neku reformu, bilo bi to najprije smanjenje maksimalnog broja radnih sati.

Rizične grupe za burnout

Ako učinak zaposlenih postaje sve veći, brzo se pojavljuju simptomi burnout-a. Ukoliko se oni zanemare, to može dovesti do kontinuirane depresije i za posledicu imati dugo odsustvo s radnog mjesta. Burnout je podjednako čest i kod muškaraca i kod žene, kao i u svim profesijama. Posebno su ugroženi oni koji rade s ljudima, te se baš zanimanja i ljudi sa predstavom o svojoj nezamenjivosti često suočavaju s burnout-om. Često su pogođeni i arhitekta ili informatičari, nadzornici građevinskih radova i upravnici projekata, koji svaki put osmisle nešto novo i

pored vremenskog pritiska, osjećaju i pritisak na rezultate – ukoliko ovaj projekat propadne, neće biti sljedećeg.

Sopstvena očekivanja, i očekivanja drugih, makar i samo navodna, imaju veliki uticaj. Ozbiljnije su ugroženi ljudi sa niskom emocionalnom inteligencijom, velikom nesigurnošću u sebe i strahom od konflikata. Rizik predstavlja i nedostatak stabilnih društvenih veza. Ukoliko neko vrijeme primjećujete simptome poput umora preko dana, dekoncentrisanost, depresivno raspoloženje, brzo ćete završiti sa burnout-om. Tražite zbog toga pravovremenu profesionalnu medicinsku pomoć. Osobe sa burnout-om u međuvremenu trajno mogu da uklone svoje simptome pomoću lijekova i terapijskih mjera.

Darinka Filipovic
saradnica u redakciji Horizonta

Editorijal

Drage kolegice i kolege.

Kao novom upravniku Odijeljenja za migraciju predstavljajući mi veliko zadovoljstvo da Vam se ukratko predstavim. Uz to bih želio da vam prenesem i šta će nas motivisati i pokretati u narednom periodu.

Već 37 godina sam član GBH, GBI, Unije. I u 27 godina, koliko sam proveo kao saradnik u Solidar Suisse, pomoćnom tijelu sindikata, uvijek sam se iznova susretao sa sindikatima iz Evrope, Azije i Afrike, i sa njima saradivao. Za mene, kao Švajcarca mađarskih korijena i ljevičara, migracija, raznovrsnost, globalni zahtjevi za društvenu jednakost uvijek su predstavljali glavne teme i težnje.

Od aprila sam upravnik Odijeljenja za migraciju i veoma bih volio da sa vama pođem tim budućim putem, kako bismo kao IG migracija i kao cjelokupna Unija postali još jači, i u budućnosti nastavili uspješnu borbu za prava zaposlenih.

Kongres 2016. nam je sa svojom Strategijom 2010 dao pravac. Želimo da zainteresujemo nove migrantkinje i migrante za ovo čime se bavimo. Tu i IG migracija može mnogo da doprinese. Povodom Unijine Konferencije o migracijama 13. maja, održali smo prvu diskusiju o tome kako i šta bismo mogli da učinimo, kako bismo ostvarili te ciljeve. Moja je težnja da svi udružimo snage i iskoristimo našu raznolikost i kreativnost, kako Unija za nove i postojeće članove ne bi bila samo jedan običan sindikat, već «moj sindikat» u kom se svi dobro osjećamo i u kom smo zajedno snažni.

Jer, mi moramo biti spremni za budućnost. Napadi na naša dostignuća nastaviće se, a sukobljavanja, koja ćemo morati da vodimo, moraćemo da vodimo snažno.

Zoltan Doka
upravnik Odijeljenja za migraciju

News

Žene su lošije osigurane

Manje plate al manje i penzije

Činjenica da žene znatno manje zarađuju nego njihove kolege ima uticaj i na penzione fondove. Studije pokazuju da žene imaju znatno lošiju penzionu kasu a to i nije iznendjujuće uzme li se u obzir da niske plate imaju direktan uticaj na visinu uplaćenih doprinosa u penzione fondove. Studija je ispitala penzionere rođene između 1937. i 1948. godine i slika je potpuno jasna Penzionerke raspoložu sa 37 procenata manje novca u svojoj starosti. Ovaj podatak ukazuje da žene još uvijek dobro zaostaju u svakom pogledu iza svojih kolega. Manje plate, manje uplaćenih doprinosa, teži pronalazak posla zapošljavanje na određeno vrijeme i to samo djelomično sve su to činjenice koje utiču negativno na uštedjvinu za starost kod žena.

Jače starosno osiguranje za sve Nova brošura vam donosi informacije

Nova brošura o starosnom osiguranju Vam pruža bolji uvid i argumente zašto je starosno osiguranje prvi stub najbolje osiguranje. Na svim plakatama na šetnjama za 1. Maj je stajali transparenti za jako starosno osiguranje. Kako bi smo u diskusijama imali više od jednog slogana «starosno osiguranje 2020» Savez sindikata je pripremio opširnu brošuru «Starosno osiguranje jedno jako osiguranje za stare i mlade». U brošuri su iznijeti argumenti kako jedno od najstarijih socijalnih tekovina može da i dalje opstane odnosno da stari i da se održi. Brošura poništava argument da stanovništvo sve više stari i da to predstavlja problem za prvi stub osiguranja. Naprotiv za održanje što boljeg kvalitetnijeg života u starosti nužno je povećanje a ne smanjenje penzija.

Francuska Sindikati i lijevo krilo protestuju

Nedavno izabrani predsjednik Francuske je poznat sindikatima. Francuski predsjednik je prvo bio oštro usmjeren protiv zakona rasta privrede. Njegova ideja je da postupak masovnog otpuštanja radnika olakša. Cilj Macronove politike je oslabiti sindikate i zakon o radu te tako povećati radno vrijeme, uvesti rad subotom nedjeljom te time ojačati moć poslodavca a time oslabiti prava radnika. Za prvi zadatak njegove nove službene dužnosti je najavio pooštravanje zakona o radu. Marcon želi da sindikate isključi već na samom početku.

Unijini građevinski radnici o svome skupu *Landesgemeinde :

Napad na plate umjesto zarađene povišice? – Tako ne može!

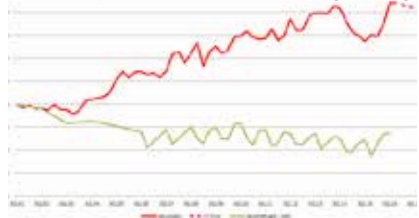
17. juna susreće se oko 400 građevinskih radnika iz svih regiona na svojoj tradicionalnoj konferenciji u Bernu. Ona je centralno okupljanje aktivnih Unijinih građevinskih radnika u ovoj godini. Zajedno će diskutovati o aktuelnim izazovima, kao i o sindikalnim težištima. Ako na polju građevine nešto nije u redu onda je jasno: konačno je neophodna povišica plata!

Početak godine je sindikat Unija zajedno sa sindikatom Syna ostvario značajna poboljšanja u ugovoru o građevinskoj branši za cijelu državu: premija za osiguranje tokom bolovanja dijeli se na pola između poslodavca i zaposlenog radnika. Uz to građevinski radnik nakon tri godine radnog iskustva ima pravo na prebacivanje u višu kategoriju plate. Paritetni fond je takođe zaštićen.

Težak rad mora se isplatiti

Međutim: po ko zna koji put, poslodavci su odbili povišicu plata. Pritom građevinskoj branši posao već godinama izvršno ide: prodaja raste, puni su porudžbina – i to zahvaljujući teškom radu građevinskih radnika. Iz dana u dan, u svim vremenskim prilikama, oni daju svoj maksimum. A uz to sve manje radnika gradi sve više.

Prihodi i građevinski radnici u Švajcarskoj

Građevina u poletu: sve manje ljudi sve više gradi.

To da građevinski radnici uprkos bumu svoje branše već tri godine čekaju na povišicu plate Nico Lutz, upravnik Odjeljenja za građevinu Unije, smatra nedopustivim: «Život sve više poskupljuje. Posebno premije zdravstvenih osiguranja za cijelu porodicu, koje su u konstantnom porastu, opterećuju radnike.» Zbog toga je Lutz jasno: «Poboljšanje kupovne moći građevinskih radnika je apsolutni prioritet.»

Isto se čuje i u barakama: «Bavim se građevinom iz strasti i vjerujem u svoju branšu. Upravo se zbog toga zalažem za dobre plate. Jer težak i kvalitetan posao mora da se isplati,» kaže jedan građevinski radnik.

Damping plate za sve?

Međutim, umjesto da konačno poviši plate, predsjednik građevinskih upravnika, Gian-Luca Lardi, zahtijevao je da se smanji minimalac za sve. Naše plate su u poređenju sa Evropom previsoke. A visoke troškove života u Švajcarskoj potpuno ignoriše. Uz to Lardi želi manje plate za starije građevinske radnike, jer je njihov učinak zbog godina manji. Gdje je tu nestalo poštovanje prema

Građevinski radnici, koji su cijeli svoj život proveli na gradilištima zaslužuju poštovanje i povišicu plate

građevinskim radnicima, koji su cijeli život teško radili i sve stavili na kocku, pa čak i svoje zdravlje? «Ovakav stav građevinske elite je sraman,» smatraju iskusni bernski radnici Tiziano i Antonio, «umjesto tih fantazija o smanjenju plata, trebalo bi konačno da dođe do smislene povišice.»

I na kraju, početnici bi u prvim godinama trebalo da zarađuju manje od pomoćnih radnika. Tu onda ostaje jedva ikakva motivacija da se uopšte uči taj zanat. Kao da nije već dovoljno teško zainteresovati sposobne ljude za građevinsku branšu.

Dosta je bilo toga: Vrijeme je da se plati!

Protiv ovih nepoštenih zahtijeva upravnika za smanjenjem plata koji se kose sa realnošću, Rafael, Tiziano

i Antonio žele da se bore zajedno sa svojim kolegama upravo na skupu tzv. Landesgemeinde – i da zajedno daju znak. Pripremili su se: na gradilištima širom zemlje potpisali su protestne cigle. One na kraju skupa u Bernu upečatljivo treba da se postave na scenu.

☞ Katja Signer Hofer
PR/Saradnica za komunikaciju & kampanje

Landesgemeinde Bau

Subota, 17. jun 2017.

9.00 do 16.00

Centralni sekretariat Unije, sala A

Weltpoststrasse 20, Bern

Više informacija na: bau@unia.ch

construction@unia.ch, edilizia@unia.ch

* Konferencija pod otvorenim nebom, najstariji način ispoljavanja direktne demokratije

Ravnopravnost

Inicijativa Subito za jednakost plata

Preko 15 000 žena i muškaraca prkosili su kiši i na Marš žena 18. marta u Cirihiu zajedno ostavili upečatljiv utisak: za prava svih i protiv svake vrste diskriminacije. Solidarizali su se sa protestima širom svijeta protiv narastajuće ksenofobije, seksizma, rasizma, netolerancije i nacionalizma, i zahtijevali kraj svakog oblika nasilja nad ženama i migrantima.

To ohrabruje i motiviše da se i dalje borimo. Jer žene su ljute! U Švajcarskoj je po pitanju ravnopravnosti polova i dalje mnogo toga u rasulu: Jednakost plata odmah!

Već decenijama je jednakost plata čvrsto ukotvljena u Ustavu (od 1981) i Zakonu o jednakosti polova (od 1996). Međutim, ona postoji samo u teoriji. U praksi žene za isti posao i dalje zarađuju oko 20% manje od muškaraca. Napredak je jedva uočljiv. Ukoliko ovako nastavimo, nećemo ni doživjeti jednakost plata!

Žene, a posebno migrantkinje, cijelog svog života doživljavaju sistematski damping platama. Diskriminacija zbog toga ima i ozbiljne posljedice po penzionisanje: danas su penzije mnogih žena toliko niske, da jedva mogu da skrpe kraj s krajem, i da čak i nakon godina za penziju moraju opet da traže posao. A sada žene sa godinama za penziju pomjerenim na 65 plaćaju najvišu cijenu za Reformu penzija 2020! Zbog toga sada moramo da se pobrinemo za to da one za vrijeme svoje karijere pristojno zarađuju, kako bi kasnije u starosti imale svoju čast.

Reforma Zakona o ravnopravnosti polova na jesen 2017

Po pitanju jednakosti plata hitno mora da se dogodi nešto! Savezno vijeće Švajcarske i parlament moraju biti prisiljeni da se konačno pobrinu za sprovođenje jednakosti! Aktuelna planirana reforma Zakona i ravnopravnosti, koja bi trebalo da dođe u parlament na jesen, međutim nikako nije dovoljna! Jer, iako preduzeća moraju da provjere svoje plate na svake četiri godine, nisu predviđene nikakve sankcije niti kazne ukoliko oni to odbiju, ili pak ne prilagode plate. Takav zakon ničemu ne vrijedi, kao što mi sindikalci veoma dobro znamo.

Jednakost plata neophodna i to odmah

Više nećemo čekati. Želimo jednakost plata sada! Zbog toga će Unija i Savez sindikata Švajcarske zajedno sa povezanim organizacijama (žena) pokrenuti narodnu inicijativu. Pripremni radovi su u toku, a odluka će biti donesena u novembru na skupštini delegata. Neophodna je obavezujuća i ozbiljna kontrola plata. Diskriminirajuće plate moraju se hitno poboljšati, a preduzeća koja se ne pridržavaju zakona, kazniti. Jednakost plata nije poklon ženama i migrantkinjama, već obaveza po Ustavu i pravo!

☞ Corinne Schärer
članica upravnog odbora

Kampanja za državljanstvo

Veća zaštita i zajedničko odlučivanje

Skoro svaki drugi član Unije nema švajcarski pasoš. Njima su time onemogućena građanska prava, iako žive ovdje već decenijama. Zbog toga Unija ulaže napore da promjeni današnji deficit demokratije. Naša politika konkretnih postupaka sadrži i to da pomognemo Unijinim članovima pri dobijanju državljanstva.

Švajcarsko državljanstvo s jedne strane znači siguran status boravka, koji upravo dobija na važnosti sa stupanjem na snagu neizrecive Inicijative o protjerivanju. S druge strane, osobe sa švajcarskim građanskim pravom konačno dobijaju pravo na biranje i glasanje.

Podrška pri dobijanju državljanstva

Unija se na svim nivoima zalaže za to da se proces dobijanja državljanstva pojednostavi. Ljudi koji ovdje žive već godinama trebalo bi da automatski dobiju državljanstvo! Sa današnjom političkom situacijom jasno

je da ne možemo da ostvarujemo političke uspjehe od danas do sutra. Unija svoje članove pri procesu dobijanja državljanstva podržava na raznim nivoima. Movendo kursevi za državljanstvo su već održani, a u reginima su u toku kursevi jezika na temu državljanstva. A Unija u Zürich-Schaffhausenu već je počela sa programom mentorisanja. U okviru njega članovi Unije podržavaju svoje kolegice i kolege i pomažu im u procesu dobijanja državljanstva. Kako uslovi za dobijanje državljanstva nisu svuda isti, Unija je sastavila onlajn informacije. Ovdje se Članovi mogu informisati o tome da li ispunjavaju uslove: www.unia.ch/einbürgerung

Pošto će pravo na državljanstvo biti pooštreno od 1. januara 2018, isplati se već sada početi sa procesom dobijanja državljanstva!

Tom Cassee, odgovorni za projekat sindikalne Kampanje za dobijanje državljanstva

Pravo glasa i migrantima koji dugi niz godina žive rade i plaćaju doprinose

Najnovija presuda vezana za invalidsko osiguranje

Dijagnoza je jasna al osiguranje želi doktorske nalaze

Najnovija presuda u vezi invalidskog osiguranja nije optimistična iako se invalidsko osiguranje brani da su upućeni na doktorske nalaze i da moraju da čekaju dok im doktori ne dostave sve moguće nalaze. Čekanje na doktorske nalaze ponekad traje neopravdano dugo. Da li kod jasnih dijagnoza mora da se čeka na detaljne nalaze liječnika? Ima li propusta kod osiguranja?

Bolesnik sa dijagnozom rak u poznom stadijumu se prijavljuje na invalidsko osiguranje u svom kantonu. Invalidsko osiguranje priznaje radnu nesposobnost od dana kad je pacijent ostao na bolničkom liječenju. Pacijent je naveo da već prije toga nije bio radno sposoban. Zbog nedostatka informacija Invalidsko osiguranje ostaje pri svome i donosi odluku dan ostanka na bolničkom liječenju je početak radne nesposobnosti. Pri tome Invalidsko osiguranje navodi da su im potrebni detaljni doktorski nalazi za razjašnjenje predmeta.

Smrt brža od Invalidskog osiguranja

U međuvremenu pacijent umire. Nasljednici se žale na viši Sud za socijalna osiguranja (Verwaltungsgericht) sa naznakom: Opšte životno iskustvo pokazuje, da neko ko boluje od raka u poodmaklom stadijumu mora da se smjesti u bolnicu a da je i prije toga bio potpuno radno nesposoban je nedvosmisleno.

Premalo informacija

Upravni sud štiti odluku invalidskog osiguranja i ne potražuje dalje nalaze kod odgovarajućih doktora. Nasljednici idu sa žalbom na Savezni sud. Savezni sud presuđuje da su sudije Kantonalnog suda imale premalo informacija i poništava odluku prethodnog suda. Invalidsko osiguranje kao i sudovi ne smiju imati propuste po pitanju tako značajnih informacija. Kantonalni sud mora da donese konkretne informacije od kada je pacijent bio najmanje 20% radno

nesposoban. Nakon dostave potrebnih nalaza i odgovora doktora biće donesena nova odluka.

Napomena:

Sva osigurana lica ako su duže od 30 dana na bolovanju imaju pravo da se prijave na invalidsko osiguranje. Da li je neko još uvijek u radnom odnosu i da li ga plaća poslodavac ili osiguranje od poslodavca to nije značajno i ne utiče na prijavu na invalidsko osiguranje. Datum prijave na invalidsko osiguranje je odlučujući za kasnija plaćanja iz tog osiguranja. Zato savjet; prerana prijava nikome ne šteti dok sa druge strane prekasno prijavljivanje može da onemogući neophodna plaćanja iz invalidskog osiguranja.

Darinka Filipovic

Invalidsko osiguranje čeka na doktorske nalaze iako je dijagnoza jasna

Corrado Pardini

Intervju sa Corradom Pardinijem

1. maj 2017 i aktuelni izazovi

U kojoj oblasti je posebno potrebna pravednost?

U društvu, privredi, na poslu, u porodici, obrazovanju... mogao bih beskonačno da nabrajam.

U Švajcarskoj se neprestano zatvaraju preduzeća, ili se firme sele u inostranstvo. Šta to znači za radnike u Švajcarskoj, a šta za društvo?

Znači da moramo, kad god je to moguće, da se borimo protiv zatvaranja, otpuštanja i iseljavanja. U Švajcarskoj nam je potrebna prava industrijska politika, investicije i velika obrazovna kampanja za sve!

U Švajcarskoj postoji Zakon o radu koji je naklonjen poslodavcima. Građanske partije zajedno sa poslodavcima žele da dodatno pooštrenje Zakon o radu. Koja pooštrenja su planirana? Šta Unija radi protiv toga?

Trenutno se vrši napad na Zakon o radu. Poslodavci žele da eliminišu granicu između radnog i slobodnog vremena. Naš odgovor glasi: dalje ruke od našeg slobodnog vremena! Ukoliko pak građanske partije uspeju da se probiju sa svojim predlogom, sindikati će pokrenuti referendum protiv toga i boriti se.

Jednakost plata je već godinama goruća tema. Žene i dalje zarađuju manje od muškaraca. Uprkos tome, Unija je prihvatila pomjerenje starosne granice za penziju. Nije li to nepravedno?

Činjenica je da je nepravedno da je starosna granica za odlazak u penziju za žene pomjerena na 65. To da žene i dalje zarađuju manje od muškaraca je čist skandal! Paul Rechtsteiner i ja smo u parlamentu pokušali da se borimo protiv pomjerenja starosne granice. Samo SP i Zeleni su nas podržali. Čak su nas i žene iz građanskih partija ostavile na cedilu. Kompromis o Reformi penzija 2020 koji slijedi treba gledati kao veliki, važan paket reformi. On ne smije da se svede samo na pitanje granice za penziju. Mi podržavamo Starosnu reformu 2020 jer jača AHV, osigurava ga u godinama koje dolaze, povećava njegovu penziju i prije svega, donosi vidljiva poboljšanja ljudima s niskim primanjima, a i ženama, uprkos gorkoj piluli kakva je pomjerenja starosna granica na 65.

Tema migracije je za građanske partije instrument za podjelu društva. Kako Unija može da ojača solidarnost u društvu?

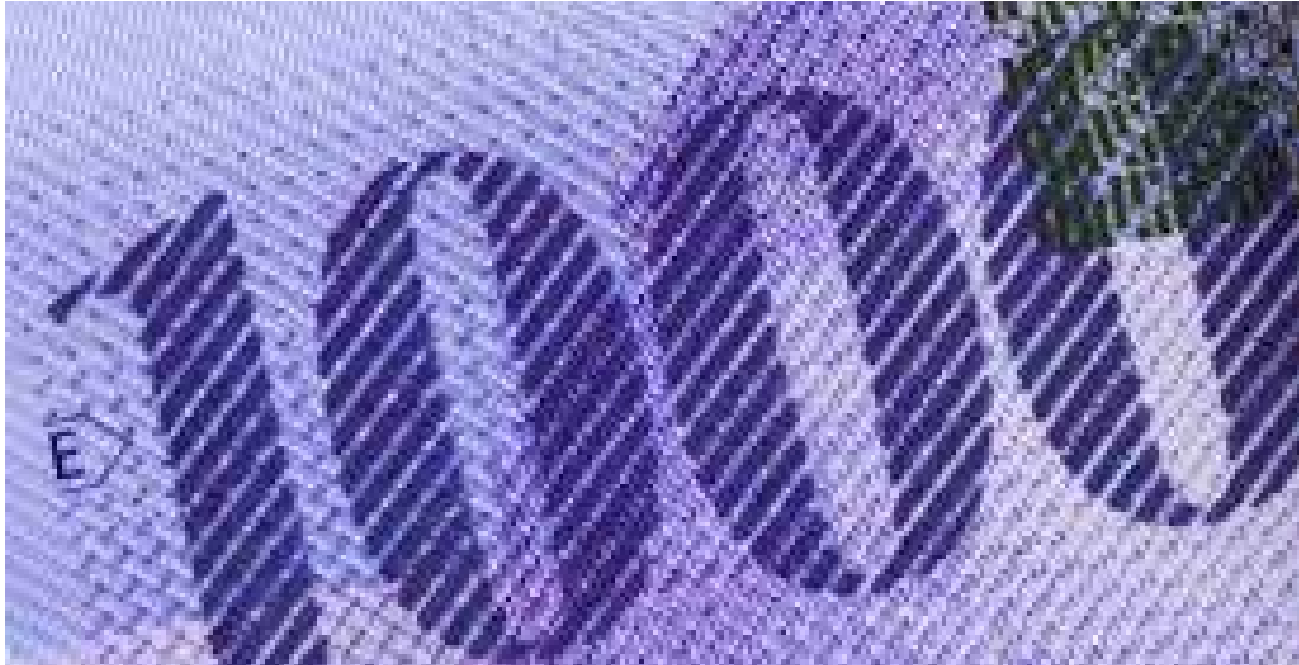
Senzibilizacijom i informisanjem naših članova sa švajcarskim pasošem, kao i integracionim programima za naše migrantkinje i migrante. Unija i drugi sindikati već godinama umnogome doprinose miroljubivom zajedničkom životu različitih kultura u Švajcarskoj. Ponosni smo što smo daleko najveća organizacija migrantkinja i migranata u Švajcarskoj. Kao sin italijanskih imigranata osećam se posebno pogođeno narastajućim rasizmom u našem društvu. Zajedno moramo da se zalažemo i borimo za miroljubivo, multikulturno društvo. 1. maj mnogim kolegincama i kolegama iz drugih kultura daje mogućnost da otvoreno iskažu svoje mišljenje i formulišu svoje zahtjeve. Zato je 1. maj važan za sve nas!

Sa Corradom Pardinijem, poslanikom Državnog savjeta i članom Unijinog upravnog odbora, razgovarala je Emine Sariaslan, članica redakcije Horizonta 7

Fond penzionog osiguranja

Drugi stub penzionog osiguranja u panici

Neki penzioni fondovi mijenjaju pravilnik od danas do sutra i to na štetu radnika a u korist visokih čelnika

Penzioni fondovi iz drugog stuba socijalnog osiguranja počinju sa primjenom štednje. Naglo uvođenje mjera štednje dovodi neke penzione kase a i osiguranike u veliku paniku. Kao posljedica svega toga bi moglo biti smanjenje kapitala a samim tim i starosnih penzija iz ovog fonda.

Iako je većina naših «zemljaka» zainteresovana za podizanje kapitala iz penzione kase a ne za mjesečnu penziju, i oni su u panici jer su u neizvjesnosti šta će se ubuduće desiti sa penzionom kasom. Postavlja se pitanje da li će moći podići kapital ili će to biti uslovljeno kao što već sada neke od penzionih kasa strogo uslovljavaju i ograničavaju podizanje kapitala samo na zakonski dio koji je propisan zakonom i taj dio je samo jedna četvrtina kapitala.

Kapital ili penzija?

Većina domaćeg radnog stanovništva kao i oni koji se odlučuju da ostanu da žive u Švajcarskoj se odlučuju za starosnu penziju iz drugog fonda osiguranja. Obzirom da je starosna penzija iz prvog stuba osiguranja (državna kasa) veoma mala i njena gornja granica je definisana zakonom, onda nam je svima jasno da život u Švajcarskoj samo sa tom penzijom nije moguć. Oni koji su bili zaposleni i i njihova godišnja zarada bila viša od 21 150 franaka imali su mogućnost osiguranja drugog stuba socijalnog osiguranja a to za njih znači da u starosti imaju pravo na penziju iz tog stuba osiguranja ili podizanje kapitala. Penzija iz tog stuba osiguranja se obračunava tako što zakonom donešena, odnosno od naroda izglasana konverzaciona stopa koja trenutno iznosi 6,8 u procentima od ostvarenog kapitala je godišnji iznos penzije u starosti iz tog fonda. Iako mala i ta penzija bi mogla biti ugrožena u skorijoj budućnosti.

Pritisak sa svih strana

Svakodnevno slušamo o raznovrsnim paketima mjera štednje tako i penzioni fondovi nisu pošteđeni ovih mjera. Penzionarna kasa je velika

nada za radnike sa područja bivše Jugoslavije. Sudbina ratonosnih događaja devedesetih je dovela do toga da većina radnika sa tih prostora počela drugačije da razmišlja i investira uštedjeni kapital. Tako većina naših sugrađana se odlučuje na povratak u svoju domovinu al im je velika nada i sigurnost podizanje kapitala iz drugog stuba osiguranja penzione kase. U posljednje vrijeme raste pritisak kako na radnike i povećanje radnog vremena odnosno povećanje radnih učinaka isto tako raste pritisak na socijalne fondove. Mnoge penzione kase su u panici.

Kamatu na kapital treba da se poveća

Visina kamate kao i visina doprinosa koji se na ime penzione kase odbijaju od plate kao i visina onog dijela koji poslodavac uplaćuje zajedno sa dodatnim dijelom osiguranja penzionog fonda ukoliko postoji utiču na visinu penzije u starosti. Stručnjaci predlažu povećanje kamate na kapital kao bi uvođenje mjera štednje u ovaj fond proteklo najbezbolnije. Neke od većih penzionih kasa su već jednostrano smanjile konverzacionalnu stopu i kamatu na kapital. S druge strane postoje penzione kase velikih firmi koje su do juče prezentirale dobre socijalne uslove u firmi dok sada problem riješavaju po kratkom postupku. Tako nije iznenađujuće ako je neka penzionarna kasa do juče imala tkzv. Leistungsprimat (definisana plaćanja u budućnosti) i na osnovu toga se plaćaju doprinosi mijenjaju na tkzv. Beitragsprimat tj. Da visina penzije u starosti isključivo zavisi od uplaćenih doprinosa. Ovi postupci ekonomskih giganata vraćaju ponovo «kradju penzija». Sindikat može ovakve i slične postupke da utiče

samo ako više sindikalnih predstavnika bude u Odborima penzionih fondova.

Što se tiče detaljnih informacija u vezi Vaše penzione kase dovoljno je da zakažete termin za pravni savjet u Vašem regionu.

Prednost podizanja kapitala je da osiguranik uzima cjelokupan kapital i slobodno može da raspolaze cijelim kapitalom. U slučaju njegove smrti pravo nasljedstva imaju njegovi zakonski nasljednici ili testamentom definisani nasljednici. Isplata kapitala ima za posledicu oporezivanje kapitala. Visina poreza na kapital se razlikuje od kantona do kantona i stopa iako je to značajno niža stopa oporezivanja kapitala može da iznosi i do 10 procenata od vrijednosti kapitala.

Penzija u mjesečnom iznosu ima za prednost da osiguranik ima pravo, pored penzije iz prvog stuba osiguranja i na penziju iz penzione kase i to cijeli svoj život. Ako lice ima djecu koja su na školovanju i nisu starija od 25 godina ima pravo i na dječiju penziju iz tog stuba osiguranja. Iznos penzije iz prvog stuba zajedno sa penzijom iz drugog stuba bi trebao da omogući dosadašnji standard života. U slučaju smrti pravo na plaćanja iz ovog fonda ima samo supružnik i to na udovičku rentu. Ukoliko iznos iz prvog i drugog stuba osiguranja ne omogućava dosadašnji standard života imate pravo da podnesete zahtjev za dodatak na penziju.

☞ Darinka Filipović

Podizanje kapitala

Prednost je što sami odlučujete o raspodjeli ukupnog kapitala. Nedostatak; podizanje kapitala prestaju sva druga prava. Na kapital se plaća porez koji se razlikuje od kantona do kantona.

Isplata penzije iz drugog stuba osiguranja

Prednost je; isplata doživotne penzije a posle smrti, pravo supružnika na penziju. Izbjegnuto je porez na kapital obzirom da se penzija isplaćuje u mjesečnom iznosu.

Vi pitate – mi odgovaramo

Smijem li da koristim novac iz penzione kase za kupovinu kuće?

Philip Thomas iz Unijnog pravnog odjeljenja odgovara na pitanja – 30.03.2017

Moja partnerka i ja želimo da kupimo kuću koja još uvijek nije izgrađena. Arhitekta je spreman da nam rezerviše kuću, ali želi za tu rezervaciju 30 000 franaka. Ukupna cijena kuće će onda ići na rate čim potpišemo ugovor. Za to bismo željeli da iskoristimo novac koji je moja supruga uštedjela u penzionom osiguranju. Sada se pitam: smijem li koristiti novac za rezervaciju iz drugog stuba?

Philip Thomas: Ne, jer rezervacija ne znači nužno da ćete i kupiti kuću. A to je problem iz sljedećeg razloga: kapital iz drugog stuba, tzv. Freizügigkeitsleistungen, smijete da koristite samo za «stambeno vlasništvo za sopstvene potrebe». Dakle, samo za životni prostor koji ćete kao osiguranik lično koristiti i u kojem ćete uobičajeno boraviti.

To znači da bi uzimanje novca od osiguranja za penziju bilo moguće samo ako bi bilo zaista sigurno da ćete ga iskoristiti za stambeni prostor koji ćete lično koristiti. Morate biti u stanju da dokažete odgovarajućim dokumentima kupovinu. Međutim, kupci, kao i prodavci, u svakom trenutku mogu da odustanu od rezervacije, dakle kupovina kuće nije definitivna. Tek kada se potpiše ugovor o kupovini i izvrši se upis u katastar možete da uzmete novac od svog penzionog osiguranja. Dotle ćete 30 000 franaka morati da isplatite od svoje uštedevine ili na neki drugi način.

work, 30.03.2017

Pauze se ne plaćaju: da li je to u redu?

Mirjam Brunner iz servisa za radno vrijeme odgovara na pitanja u vezi sa radnim vremenom i njegovim odredbama – 13.04.2017

Radim u osiguranju i uvijek moram prije i poslije podne da napravim po jednu petnaestominutnu pauzu. Ovo vrijeme se u mojoj firmi ne računa kao radno vrijeme. Zar nemam pravo na plaćene pauze?

Mirjam Brunner: Nažalost ne. Zakon o radu doduše propisuje trajanje pauze, ali ne i njihovo plaćanje. Zbog toga je Vašem poslodavcu prepušteno da odluči da li će plaćati pauze ili ne. Drugačije bi bilo kada ne biste mogli samostalno da raspolazete svojim vremenom na pauzi, npr. kada ne biste smjeli da napustite radno mjesto ili kad biste morali da budete telefonski dostupni. Takva pauza doprinosi odmaranju od pravog posla, ali nudi mnogo manje opuštanja. U tom slučaju se pauza plaća kao radno vrijeme. Zakon o radu propisuje pauze zbog zaštite zdravlja. One su važne kako bi se izbjeglo preforsiranje i time povećanje rizika od nesreća na radnom mjestu. Najkraća pauza obračunava se na osnovu dužine radnog vremena: preko 5,5 sati posla zahtijeva 15 minuta pauze, preko 7 sati rada pola sata pauze, a preko 9 sati rada morate biti u stanju da napravite najmanje sat vremena pauze.

work, 13.04.2017

Impressum: Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber work, Gewerkschaft Unia, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission A. García, A. Rogalewski, D. Filipovic, E. Sariassian, M. Martin, M. Mendes, O. Osmani | Sprachverantwortlich Dara Filipovic | Layout I. Schmlieder, Unia | Druck Tagblatt Print, Im Feld 6, 9015 St. Gallen | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, darinka.filipovic@unia.ch

Die Gewerkschaft.
Le Syndicat.
Il Sindacato.